

Рис. 5. Символ родинного щастя на весільному рушнику
Свириденко В.М. Полотно, хрестик

Майстрині свідомо урізноманітнюють орнаментальні мотиви, адже основне їхнє завдання – створити емоційний образ, символ родинного щастя, взаємного кохання.

Весільний рушник – це особливе сакральне дійство, власний внесок у майбутнє новоствореної родини, оберіг щасливого подружнього життя.

*Богодиста Наталія
(Полтава, Україна)*

СУЧАСНІ ТА ТРАДИЦІЙНІ СПОСОБИ ФАРБУВАННЯ НИТОК ДЛЯ ВИШИВАННЯ

Вишивка – мистецтво всенародне і інтернаціональне за своєю суттю. У ній через віки пронесене і збережена колективна народна мудрість, художня пам'ять, естетичні ідеали краси. З давних давен дівчата сумлінно ставилися до мистецтва вишивання. Тому для вишивки ретельно підбирали не тільки візерунки і тканину, але і нитки. В народі говорять, що голка – як кисть для художника а нитки – це фарби. Саме з їх допомогою створюється неповторний візерунок, художній образ чи сюжет на тканині. Оскільки не завжди можливо підібрати всі необхідні для роботи кольори, то можна пофарбувати нитки в домашніх умовах. При цьому ви можете обрати, як традиційні, так і сучасні способи фарбування.

Нитки пряли з вичесаних волокон льону чи коноплі, намагаючись робити тонку й рівну нитку. Потім нитки білили, фарбували, натирали воском чи жиром [1, с. 25].

Нитки для вибілювання золили в діжках-«зільницях». У діжку складали намотані нитки, пересипали попелом із спалених дров і заливали окропом. Луг, що утворювався в діжці, поступово вибілював нитки. Потім нитки полоскали у чистій воді й висушували на сонці чи на морозі. У вишивці такі білі нитки часто комбінували із сірими чи зеленуватими

небіленими нитками.

Зазвичай нитки фарбували природними барвниками: відварами кори дуба, гілок та ягід бузини й брусниці, лушпинням цибулі тощо. Відвар шишок вільхи, дубових жолудів та бузини давав чорний колір, кори дуба і вільхи – темно-коричневий, кори каштана – світло-коричневий. Відварюючи квіти нагідок і лушпиння цибулі одержували золотисто-жовтий колір. Замочування нитки у розчині лугу, отриманого від спаленої соломи гречки, надавало ниткам світло-вохристого («пшеничного») кольору.

Для одержання червоного кольору використовували ягоди брусниці, кора крушини – синюватий колір, дрік – зелений.

Цікавим є фарбування білі у конопляній олії. Нитки намочувались в олії, а потім запікались у житньому тісті. Під впливом температури та інших чинників (процес полімеризації), олія досить добре сполучалась з рослинним волокном, і колір ниток не вигорів. Прядиво, пофарбоване таким способом, мало приємний золотисто-жовтий колір, і власне, називалось заполоччю. Цей термін можна часто почути та прочитати у літературі, коли дається опис вишиття. Заполоч, як доморобна, одинарного скручування нитка, фарбована у конопляній олії, дала назву всім вишивальним ниткам, в тому числі і крамним (фабричним), котрі виготовлялися вже з бавовни і фарбувалися в чорний, червоний, синій та інші кольори.

Окремо у фарбуванні ниток стоять барвники тваринного походження, яких небагато. Це червець – у наших краях, і кошеніль – у тропіках. Личинки цих комах збирались і висушувались, перетирались на порошок, який був надзвичайно дорогим. Ним фарбували нитки у насичений червоний колір. Навіть в літописних джерелах повідомлялось про податок, що платили до княжого двору, у списку якого значилась «ложка червецю» (мається на увазі фарбувального порошку).

Із середини ХІХ ст. стали користуватися привізними бавовняними, вовняними, металевими, шовковими нитками. Для надання більшої ошатності у вишивку вводили золоту та срібні нитки.

Традиційних методів фарбування ниток дуже багато, але не потрібно забувати і про сучасні методи [2, с. 65–75].

Зараз для вишивання застосовують спеціальні нитки муліне, які бувають бавовняними, лляними, шовковими, віскозними, вовняними, акриловими та ін.. При виготовленні ниток для вишивання використовуються як натуральні матеріали – шовк, бавовна, так і штучні, наприклад, віскоза (штучний шовк). Для фарбування ниток використовують спеціальні стійкі барвники з багатою палітрою кольорів і відтінків.

Найпопулярнішим є фарбування ниток акриловими фарбами. Для фарбування потрібно: акрилові фарби, нитки, баночки, піпетки. Цей спосіб є досить простим. Потрібно налити теплої води і по капельці (піпеткою)

додавати фарбу кольору який потрібно. Потім в цю воду на кілька хвилин покласти нитку. Після цього нитку просушують. Суху нитку потрібно прополуснути в воді з додаванням порошку (повинна змитися зайва фарба), і на 5 хвилин покласти у розчин води з укусом, щоб фарба закріпилася.

Також для фарбування застосовують анілінову фарбу. Принцип фарбування нитки той же самий [3].

Фарбування ниток для вишивання в домашніх умовах дозволяє вам не тільки заощадити гроші, але також відкриває нові перспективи в творчості – це пошук нових комбінацій кольорів для конкретного проекту і можливість зробити вашу роботу більш унікальною та різноманітною.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Захарчук-Чугай Р.В. Українська народна вишивка / Р. В. Захарчук-Чугай. – К.: Наук. думка, 1988. – С. 160
2. Кара-Васильєва Т.В. Українська вишивка на зламі століть / Т. В. Кара-Васильєва // Укр. мистецтво та архітектура кінця ХІХ–початку ХХ ст. –К., 2000. – С. 135–152.
3. <http://www.ukrainica.org.ua/ukr/golovna/41-index/191/1653-1653>

*Цикало Олена
(Полтава, Україна)*

ВЕЛИКОДНІ ОРНАМЕНТИ ВИШИТИХ СКАТЕРТИН ДЛЯ СВЯТКОВОГО СТОЛУ

Вишивка – класичний вид українського народного мистецтва, що розкриває невичерпне багатство творчих сил народу, вершини його мистецького хисту.

Дивовижне багатство художньо-емоційних рішень української народної вишивки зумовлено тим, що вона широко виступає в різноманітних варіантах – як прикраса тканин одягового, побутового, інтер'єрно-обрядового призначення. Численні матеріали свідчать, що вишивкою займались майже в кожній селянській хаті. Популярною вона була і в міському середовищі.

У вишивці найглибше відображене орнаментальне багатство народного мистецтва, вона дає численні зразки геніальних композицій, неперевершених за рівнем художнього трактування в інших видах народного мистецтва.

Орнаментальні мотиви українських вишивок сягають своїм корінням у місцеву флору та фауну, в історичну традицію. У давнину основні орнаментальні мотиви відображали елементи символіки різних стародавніх культів [3].

Протягом багатовікової історії мистецтва вишивання прямий, безпосередній зміст символічних зображень поступово стирався. Однак, хоча орнаментальні форми дійшли до нас дещо трансформованими, можливо, більш абстрактними, символіка їх в основному збереглася